

Foto: Thomas Johansson. Bo gård (bilden är granskad och godkänd för publicering av försvarsmakten enligt lagen om skydd för landskapsinformation SFS 1993:1742)

Beverandeplan för Natura 2000-området Västra Harg SE0230324

Bevarandeplan Natura 2000

(enligt 17 § förordningen om Områdesskydd; 1998:1252)

Mjölby kommun, Östergötlands län

Innehållsförteckning

Administrativa data om Natura 2000-området	3
Bevarandeplanen.....	4
Tillstånd och samråd	4
Bevarandesyfte.....	5
Bevarandemål för livsmiljöer (naturtyper) och arter	6
Beskrivning.....	10
Beskrivning av livsmiljöer (naturtyper) och arter	10
Bevarandestatus och bevarandetillstånd idag	15
Hotbild - vad kan påverka Natura 2000-området negativt?.....	19
Bevarandeåtgärder - med tidplan.....	22
Uppföljning av bevarandemålen.....	24
Kartor.....	24
Referenser.....	24

Administrativa data om Natura 2000-området

Natura 2000-område Västra Harg

Natura 2000-kod SE0230324

Totalareal 319,2 ha (yttergränsen har ändrats jämfört med vad som är regeringsbeslutat, där beslutad areal är 294,4 ha, se vidare under "Bevarandeplanen" nästa sida)

Fastställd av Länsstyrelsen 2015-12-17

Områdestyp; status

SAC-område enligt Art- och habitatdirektivet samt SPA-område enligt Fågeldirektivet; Regeringsgodkänt

Ägandeförhållanden Privatägd och kyrkan

Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

*) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete

Naturtypskod	Naturtypsnamn	Regeringsgodkänd areal (beslutat år 2012)	Areal efter justering 2015 (gula är ändrade)
3150	Naturligt näringsrika sjöar	7,7	7,7
6270	*Silikatgräsmarker	8,0 ha	8,0 ha
6410	Fuktängar	2,8 ha	2,8 ha
6510	Slätterängar i låglandet	1,1 ha	1,1 ha
9010	*Taiga	68,5 ha	65,6 ha
9020	*Nordlig ädellövskog	3,6 ha	3,6 ha
9070	Trädklädd betesmark	45,3 ha	50,3 ha
9160	Näringsrik ekskog	6,3 ha	6,3 ha
9180	*Ädellövskog i branter	1,3 ha	1,3 ha
9190	Näringsfattig ekskog	2,2 ha	2,3 ha
9080	*Lövsumpskog	0	2,9 ha

Naturtypen Taiga har en justerad areal, jämfört med regeringsbeslut 2012 och har minskat till förmån för Trädklädd betesmark, som har ökat. Naturtypen Näringsfattig ekskog justeras upp något pga avrundningsfel vid regeringsbeslutet 2012 (ytan har alltså inte ökat i fält). Lövsumpskogar skulle ha anmälts till regeringen och beslutats 2012, men missades och föreslås därför som ny naturtyp. Delar är inte klassade som någon naturtyp enligt art- och habitatdirektivet. Dessa består främst av fd åkrar, yngre skog och restaurerade hagmarker (fd yngre skog).

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Grön sköldmossa *Buxbaumia viridis*

Ingående arter enligt fågeldirektivet

Bivråk *Pernis apivorus*
Brun kärrhök *Circus aeruginosus*
Fiskgjuse *Pandion haliaetus*
Mindre flugsnappare *Ficedula parva*
Sparvuggla *Glaucidium passerinum*
Spillkråka *Dryocopus martius*
Trana *Grus grus*
Törnskata *Lanius collurio*

Bevarandeplanen

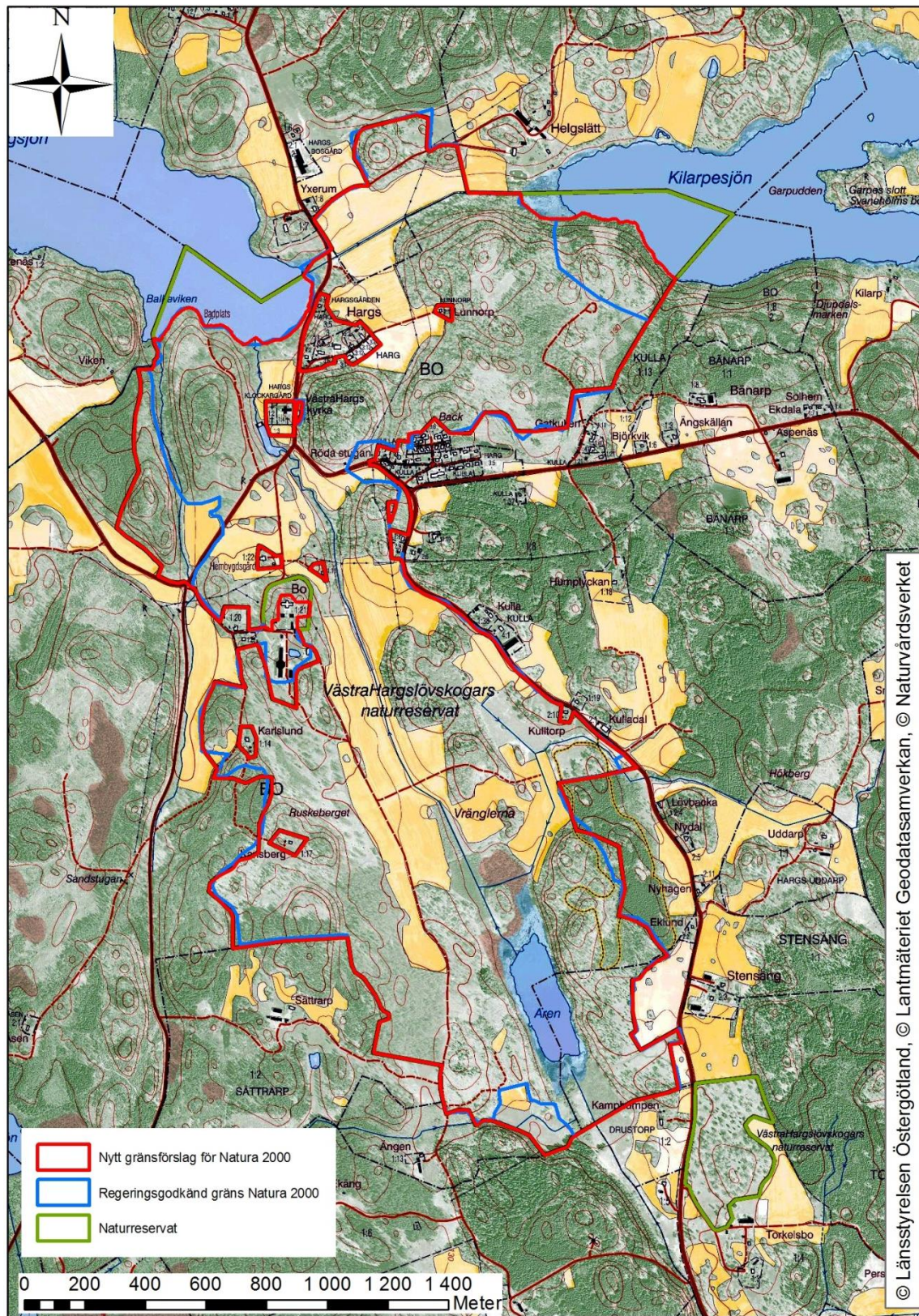
Regeringen har utpekat Västra Harg som Natura 2000-område. Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Innehållet i denna bevarandeplan anger syftet med skyddet av Natura 2000-området, beskriver de naturvärden som skyddas, anger hotbild mot och bevarandetilstånd för de naturvärden som skyddas, tydliggör bevarandemål för området och redovisar de bevarandeåtgärder som bedöms nödvändiga för att långsiktigt bevara de värden som skyddas. Bevarandeplanen ger viktig information till bl.a. markägare, myndigheter, exploatörer och naturvårdsförvaltare.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt senaste kunskapen, vilket skiljer sig något från vad som är regeringsgodkänt. Både nuvarande regeringsgodkänd gräns och den som Länsstyrelsen önskar ändra till redovisas i planen, se karta 1. Vid gränsändringen har befintlig Natura 2000-gräns varit utgångspunkt. På kyrkans mark har Natura 2000-gränsen justerats så att den följer reservatsgränsen, men med undantag för sjöarna Hargsjön och Kilarpesjön (inkl "våtmarksvik" vid Kilarpesjön) som inte tas med inom Natura 2000. Länsstyrelsen har för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning är det viktigt att utgå från de faktiska naturtyperna, varför det är av vikt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit bli regeringsgodkända ännu.

Tillstånd och samråd

Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för verksamheter och åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i Natura 2000-området. Detta gäller både om verksamheten/åtgärden sker innanför Natura 2000-avgränsningen eller utanför denna. Det är påverkan på de naturmiljöer och/eller arter som skyddas i området som är grunden för prövningen oavsett var källan till störningen ligger geografiskt. Tillståndskravet aktualiseras när en verksamhet eller åtgärd *kan* påverka *miljön* i ett Natura 2000-område på ett *betydande sätt*, d.v.s. när det finns risk för skada. Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med Länsstyrelsen innan påbörjad åtgärd.

För verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötsel och förvaltning av ett Natura 2000-område, i syfte att långsiktigt bevara de naturtyper och/eller arter som skyddas, krävs inte tillstånd.

Karta 1. Översikt över yttergränser för Natura 2000 och reservatet i Västra Harg.

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området Västra Harg är att bevara och vidareutveckla naturvärden knutna samtliga ingående naturtyper, fåglar och övriga arter enligt art- och habitat- samt fågeldirektivet. Särskild prioritet i bevarandearbetet har trädklädda betesmarker, lövskogar och lövriska barrskogar, dvs naturtyperna Trädklädda

betesmarker 9070, Nordlig ädelklövskog 9020, Näringsrik ekskog 9160, Ädellövskog i branter 9180, Näringsfattig ekskog 9190, Lövsumpskogar 9080 samt stora delar Taiga 9010. Artrika gräsmarker, dvs naturtyperna Silikatgräsmarker 9270, Fuktängar 6410 och Slätterängar i låglandet 6510 är dock också av stor vikt, både för sin egen del, men även eftersom den artrika floran stärker vissa värden kopplade till lövmiljöerna och vissa av de utpekade fågelarterna. De arter som är prioriterade är de som gynnas av olika lövmiljöer, som bivråk, mindre flugsnappare, spurvuggla, spillkråka och törnskata. Genom denna prioritering stärks värdestrukturen för ädellöv, Boxholm-Västra Harg, i vilket Natura 2000-området Västra Harg ingår.

Ett syfte med Natura 2000-området är också att de ovanliga arter, signalarter och rödlistade arter som förekommer i området ska kunna leva kvar i området, samt att livsmiljöerna förbättras även för arter som inte förekommer här idag. Viktiga trädslag i Västra Harg, där gamla träd och död ved är fokus för bevarandearbetet, är ek och andra naturligt förekommande ädellöv samt asp.

De prioriterade bevarandeåtgärderna i fortsatt naturvårdsarbete är restaurering av betesmarker, betesdrift och slätter, frihuggning av ädellöv, restaurering av tidigare hamlade lindar, röjning av igenväxning samt att hålla efter gran i lövdominerade områden.

Utöver vad som ovan sagts gäller att för detta Natura 2000-område är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Fågeldirektiv och Art- och habitatdirektiv.

Bevarandemål för livsmiljöer (naturtyper) och arter

Det övergripande målet för alla naturtyper är att de ska nå gynnsamt bevarandetilstånd inom Natura 2000-området. För arterna gäller att deras livsmiljöer inom Natura 2000-området ska nå en bra status, även om arealerna är överlag för små inom området för stabila populationer av de utpekade arterna, och det omgivande landskapet är därmed av vikt för att nå god status för arterna.

Naturligt näringsrik sjö, 3150:

Den naturligt näringsrika sjön Aren och dess omgivning innehåller en art- och individrik flora och fauna och är livsmiljö för typiska arter för naturtypen. Vad gäller Aren så är målet att den inte ska sänkas under dagens nivå och fungera som ett viktigt delområde får de utpekade arterna brun kärrhök, fiskgjuse och trana. Strandzonens vegetation är varierad och har relativt stort inslag av örter. Vattenkvaliteten ska ha låg grad av antropogen belastning. Vattnet ska vara naturligt näringsrikt och välbuffrat och med pH-värde och fosforhalt inom naturtypens definition. Naturtypens areal på 7,7 ha ska bevaras.

*Silikatgräsmarker, 6270:

Naturtypen ska även fortsättningsvis bestå av artrika betesmarker som ska vara öppna med enstaka träd, antingen glest stående eller samlade i glesa dungar. Buskskiktet ska vara varierande med arter som blommor eller ger bär och som står glest spridda eller bildar mindre, väl avgränsade snår. Naturtypens utbredning ska vara minst 8,0 ha och ska helst öka på de delar av betesmarkerna som idag inte uppfyller någon naturtypsdefinition, vilken kan på sikt innebära en ökning med minst 5 ha.

De typiska och hävdgynnade arterna, t ex slättergubbe, klasefibbla och jungfrulin, ska fortleva på lång sikt och helst öka i populationsstorlek och utbredning. Den artrika floran präglas av hävd. Förutom en artrik flora ska Silikatgräsmarkerna även bevara en artrik fauna där bl a sällsynta fjärilar, som exempelvis smalspröad bastardsvärmare, ska kunna fortleva.

Betesmarkerna ska vara fria från igenväxningsvegetation. Ingen ny näringspåverkan ska tillkomma, och den som eventuellt finns ska minskas för att på sikt försvinna.

Fuktängar, 6410:

Fuktängen ska vara öppen med eventuellt endast enstaka träd och buskar. Arealen Fuktäng på 2,8 ha ska inte minska i storlek. Fuktängens typiska arter ska inte minska i antal och mängd, utan helst öka. Den artrika floran präglas av hävd. Fuktängarna ska vara fria från igenväxningsvegetation. Ingen ny näringspåverkan ska tillkomma, och den som eventuellt finns ska minskas för att på sikt försvinna.

Slätterängar i låglandet, 6510:

De öppna slätterängarna, med ett mindre inslag av träd och buskar samt en artrik slättergynnad flora, ska bevaras. Arealen slätterängar ska inte minska från 1,1 ha.

De typiska och hävdgynnade arterna, t ex svinrot, brudborste och smörbollor, ska fortleva på lång sikt och helst öka i populationsstorlek och utbredning. Den artrika floran präglas av traditionell slätterhävd och efterbete. Förutom en artrik flora ska slätterängarna även bevara en artrik fauna, där främst flertalet sällsynta fjärilar ska kunna fortleva.

Ängarna ska vara fria från igenväxningsvegetation. Ingen ny näringspåverkan ska tillkomma, och den som eventuellt finns ska minskas för att på sikt försvinna.

***Taiga, 9010:**

Målsättningen med området är att arealen naturskogsartad äldre skog ska bevaras med 65,6 ha och på sikt öka på en del av de ytor som består av yngre skog. Större delen består även framöver av lövdominerad skog med naturskogsqualitéer, där asp ofta är det dominerande trädslaget. Delar kan vara barrdominerade, men med ett stort lövinslag. Den gamla skogen behåller till stora delar hög luftfuktighet, utan att för delens skull bli allt för mörk av igenväxande gran. Lövträd gynnas genom tillbakahållande av gran, även om gran ska finnas som ett mindre inslag. Spärrgreniga ekar och andra träd som vuxit upp ljusöppet ska samtidigt gynnas så att deras livslängd blir så lång som möjligt.

Mängden gamla träd och grov död ved ska på sikt öka till naturligt förekommande nivåer, där framför allt lövträd är viktiga, men där det även finns inslag av tall och gran (se bevarandemål för grön sköldmossa). Typiska arter för naturtypen som förekommer i området ska leva kvar. Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till gamla träd, främst lövträd och tall, och död ved ska fortleva på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek.

***Nordlig ädellövskog, 9020:**

Arealen av naturtypen inte ska minska utan bestå av minst 3,6 ha och kvalitén på naturtypen ska öka. Eventuellt kan en del av den skog som inte är naturtypsklassad, som ligger utmed den lilla brukningsvägen som går ner till Kilarpesjön, utvecklas till Nordlig ädellövskog på lång sikt, under förutsättning att askskottsjukan inte förstör askföryngringen.

Naturtypen ska bestå av en flerskiktad ädellövskog med gott om gamla träd. Ädellövträd dominerar det levande virkesförrådet medan barrträd endast finns som ett mindre inslag. Hassel ska vara en karaktärsart i buskskiktet. Träd- och buskskikt bevaras och utvecklas till stor del genom intern dynamik, men mindre åtgärder för att upprätta dominansen av ädellöv kan behövas. Död ved i olika former, så som stående och liggande stammar och nedfallna grenar, och i olika nedbrytningsstadier är en viktig struktur som ska finnas i naturligt förekommande nivåer. Trädlevande lavar och mossor ska inte minska i utbredning och den lundartade floran är fortsatt rik. Det exklusiva lav-samhället "Lobarion" med arter som lunglav ska öka i utbredning.

Trädklädda betesmarker 9070:

Arealen av naturtypen på 50,3 ha ska på sikt inte minska i området, utan helst öka. Naturtypen är fortsatt varierande i området, med halvöppna ekhagar, mer slutna ek- och ädellövslundar och ett litet barrskogsbete. Träd- och buskskikt samt florán är präglade av bete i de större delområdena, medan mindre delytor, där naturvärdena främst är knutna till ljusberoende träd, kan hållas ljusöppna utan bete.

Barrträden ska endast utgöra ett litet inslag, förutom i delytan med barrskogsbete. Hävdpräglade lövträd ska vara fria från småträd och sly som är på väg upp i kronorna. Gamla ekar, de tidigare hamlade lindarna och andra äldre vidkroniga eller ljusberoende träd ska fortleva så länge som möjligt och erhålla en gynnsam miljö. Äldre träd, främst ek, andra ädellöv, asp och björk, samt död ved i olika former, så som stående och liggande stammar och nedfallna grenar, är viktiga strukturer som det ska finnas gott om. Det ska finnas tillräckligt med yngre rekryteringsträd för att få en kontinuitet av äldre träd. Unga träd ska få utveckla vida kronor. Igenväxningsvegetation hålls efter och förekommer endast sparsamt. Typiska arter för trädklädda betesmarker ska kunna fortleva i området.

***Lövsumpskog, 9080:**

Arealen naturskogsartad lövsumpskog ska vara minst 2,9 ha, eller öka. En lövdominerad, fuktig skog bevaras. Graninslaget är lågt, men kan i den avlånga sumpskogen drygt 300 meter väster om kyrkan finnas som ett tydligt inslag för att gynna arter som trådticka och grön sköldmossa. Mängden gamla lövträd och död ved ska på sikt öka till naturligt förekommande nivåer för naturtypen. Sumpskogarna ska inte påverkas av dräneringsåtgärder. Sumpviolén och andra rödlistade eller för naturtypen typiska arter ska fortleva med livskraftiga populationer. Nya arter ska tillkomma när skogen efterhand får en alltmer naturlig prägel och livsmiljöerna förbättrats.

Näringsrik ekskog, 9160:

Naturtypen ska finnas på minst 6,3 ha och består av äldre ekdominerad lövskog, med endast ett mindre inslag av barrträd. Eventuella spärrgreniga ekar och andra träd som vuxit upp ljusöppet ska gynnas så att deras livslängd blir så lång som möjligt. Ekskogen ska ha ett olikåldrigt trädskikt och gärna ett välutvecklat buskskikt, där hassel är ett viktigt inslag. Det ska finnas gott om gamla träd, främst ek, och död, vilka ökar till naturligt förekommande nivåer.

Trädlevande lavar och mossor ska inte minska i utbredning och den lundartade florán är fortsatt rik. Det exklusiva lav-samhället "Lobarion" med arter som lunglav ska öka i utbredning.

***Ädellövskog i branter, 9180:**

Naturtypen ska bevara en areal på minst 1,3 ha och bestå av ädellövdominerad äldre naturskog. Ek kan utgöra en stort inslag, men andra ädellövträd ska också finnas. I skogen bevaras en jämn och hög luftfuktighet, men den får inte bli allt för mörk av igenväxande gran. Träd- och buskskikt bevaras och utvecklas till stor del genom intern dynamik, men mindre åtgärder för att upprätta dominansen av ädellöv kan behövas.

Naturtypen ska utveckla de naturvärden som finns knutna gamla ädellövträd, död ved och lodytor. Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier ska öka till naturligt förekommande nivåer. Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till gamla träd, död ved och lodytor ska fortleva på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek, exempelvis skrovellav och lunglav.

Näringsfattig ekskog, 9190:

Naturtypen ska bevara en areal på minst 2,3 ha och bestå av mager ekdominerad äldre skog. Senvuxen gammal ek utgör ett stort inslag. I skogen bevaras en jämn och hög luftfuktighet, men den får inte bli allt för mörk av igenväxande gran eller andra trädslag. Träd- och buskskikt bevaras och utvecklas till stor del genom

intern dynamik, men mindre åtgärder för att upprätta dominansen av ädellöv kan behövas.

Naturtypen ska utveckla de naturvärden som finns knutna gammal senvuxen ek och död ved. Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier ska öka till naturligt förekommande nivåer. Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till gamla ekar och död ved ska fortleva på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek, exempelvis lunglav.

Grön sköldmossa:

Arten ska fortleva inom Västra Harg. Grov död ved i olika nedbrytningsstadier, främst av gran, men även tall och löv, ska finnas i skogspartier med hög luftfuktighet.

Bivråk:

Genom att bevaramålen för de lövskogsdominerade naturtyperna och trädklädda betesmarkerna uppnås gynnas även bivråken, eftersom detta är miljöer där bivråken lever och där getingar, som är föda för bivråken, ofta har sina bon. Även bevarande av lövsumpskogar och fuktängar gynnar bivråken, då fåglarna kan födosöka efter fågelungar och groddjur i dessa miljöer.

Brun kärrhök:

Arten gynnas av miljöerna i och runt sjön Aren (naturtyp 3150) och fuktängarna (naturtyp 6410). Vass- och *Salix*-områden som är lämpliga för bobygge ska finnas i området.

Fiskgjuse:

Gamla, plattkroniga tallar som är lämpliga för bobygge bevaras och yngre tall som inte konkurrerar med lövträdvärden och som har förutsättning för att utvecklas till boträd sparas.

Mindre flugsnappare:

Genom att bevarandemålen för de lövskogsdominerade naturtyperna uppnås gynnas även mindre flugsnappare. Skogen ska innehålla träd med hål, lämpliga som bon.

Sparvuggla:

Genom att bevarandemålen för de lövskogsdominerade naturtyperna uppnås gynnas även sparvuggla. Skogen ska innehålla träd (främst asp) med hål, lämpliga som bon.

Spillkråka:

Genom att bevarandemålen för de lövskogsdominerade naturtyperna uppnås gynnas även spillkråka. Skogen ska innehålla död ved och grova träd (främst asp) som är lämpliga för spillkråkan att hacka ut sina bon i. Västra Harg ska ha häckade spillkråkor som årligen bidrar med nya håligheter, som kommande år kan nyttjas av andra fågelarter.

Trana:

Våtmarker och fuktängar bevaras. Viktiga biotoper för tranan påverkas inte av dräneringsföretag.

Törnskata:

De öppna betesmarkerna och ängarna bevaras. Insektsförekomsten är rik, vilket kommer av en rik växtdiversitet och gott om nektar och pollen. Betesmarkerna och lövskogsmiljöerna ska ha inslag av buskar, gärna blommande och bärande.

Beskrivning

Det utpekade området kring Västra Harg består i huvudsak av lövdominerade skogsområden och trädbärande betesmarker i en mjuk nord-sydlig dalgång. Inom området finns också en del åkermark. Marken är överlag bördig och floran i skogsområdena är lundartad. Några magrare bergknallar ingår och på och i anslutning till dessa växer gran och tall. Betesmarkerna är överlag välhävdade och artrika. Anledningen till utpekandet ligger till stor del i de lövträdsbärande markernas naturvärden med gamla träd och död ved. I området finns ett stort antal rödlistade arter knutna till lövskog, död ved och gamla träd. Området beskrivs mer utförligt i reservatets skötselplan.

Beskrivning av livsmiljöer (naturtyper) och arter

Naturligt näringsrika sjöar, 3150:

Naturligt näringsrikt, välbuffrat vatten med låg grad av antropogen belastning avseende bl a närsalter, miljögifter och partiklar (grumlande ämnen). Inom ramen för naturtypen förekommer ett brett spektrum med avseende på t ex halten av totalfosfor och totalkväve eller siktdjup. Representativa naturligt näringsrika sjöar har en fosforhalt på 25-125 µg/l och ett pH >7. För varje enskilt objekt förutsätter bevarandet att dessa parametrar bibehålles på nivåer liknande de som rådde vid utpekandet. En för naturtypen naturlig artsammansättning utan inverkan av främmande arter eller fiskstammar, naturliga vattenståndsfuktuationer och opåverkad hydrologi är förutsättningar för gott bevarandetilstånd. Många sjöar av denna typ var vid utpekandet påverkade av sjösänkning. För att förutsättningarna för gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas ska påverkan från eventuella tidigare sänkningar inte förvärras. Positivt för upprätthållandet av gynnsamt bevarandetilstånd är också om de naturliga eller kulturbetingade omgivningarna med våtmarker, lövskog samt hävdade strandängar består.

*Silikatgräsmarker, 6270:

Naturtypen består av öppna betesmarker med högst 30 % krontäckning av träd och buskar. Målet i det specifika området kan dock vara lägre satta än 30 % krontäckning, vilket är lämpligt för Västra Harg som har en traditionellt mer öppen gräsmark. Fältskiktet är artrikt och har ett stort inslag av hävdgynnade arter. Artrikedomen är uppkommen ur en lång period av hävd och naturtypen är beroende av en fortsatt beteshävd.

Fuktängar, 6410:

Marken är fuktig med ett stort inslag av kalk, lera eller torv. Floran på fuktängar är uppkomna ur lång hävdkontinuitet och naturvärdena är beroende av fortsatt skötsel i form av slåtter eller bete för att naturtypen ska kunna bevara sina värden. Dessutom ska träd- och buskskiktet vara öppet för att bevara värdena. Bland annat hör flera småvuxna starrarter till de typiska arterna i naturtypen.

Slätterängar i låglandet, 6510:

Denna naturtyp utgörs av mer eller mindre öppna slätterängar på torra till friska marker. Slåttern gynnar en stor arttäthet och artrikedomen genom att den årliga hävden hindrar enskilda storvuxna arter från att ta överhanden i vegetationstäckningen. Att hö bärgas och näring därigenom förs bort från marken bidrar ytterligare till större artrikedomen bland kärleväxterna. Slätterängen tillåts även blomma och sätta frö vilket är gynnsamt både för växter och t ex fjärilar och andra pollinatörer¹ som behöver god blomstertillgång.

*Taiga, 9010:

Denna naturtyp förekommer i hela boreala delen av Sverige och består av äldre naturskogsartade barrskogar samt naturliga successioner efter större störningar. Det kanske viktigaste elementet för naturtypen är den döda veden som hyser en lång rad vedlevande svampar och insekter, och ger födosöks- och boplatser för många fåglar. I många områden, som i Västra Harg, är lövinslaget av avgörande betydelse för många arter och de högsta naturvärdena är knutna till aspdominerade lövsuccesioner som på många ställen är rika på död ved

¹ Pollinatör: djur, oftast insekt, som bidrar till pollineringen av blommor.

och gamla träd.

***Nordlig ädellövskog, 9020:**

Ädellövsdominerad skog, där ek enligt definitionen av naturtypen kan dominera, men inte ska överstiga 50 % av trädskiktet. Inslag av sekundära ädellöv, som främst lind, lönn, ask och alm är därför stort. Floran är av lundtyp. I vissa områden är hassel en förutsättning för gynnsam bevarandestatus, då den är värdväxt för många mykorrhizasvampar², och flera förnasvampar gynnas av de markförutsättningar som är följden av hasselförnans³ goda egenskaper. Naturtypens naturvärden är kopplade till sekundära ädellövträd och naturskogsartade förutsättningar, och är präglad av intern dynamik. Dock bör invandrande gran och eventuella främmande trädslag hållas undan i vissa fall. Naturtypen är ofta uppkommen efter att hävden i slätterängar eller betesmarker släppts för länge sedan, varför enstaka ljuskrävande träd kan finnas.

Död ved i form av grenar, torrträd, hålträd, lågor m.m. av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier är exempel på särskilt viktiga substrat, liksom gamla och/eller grova träd av olika trädslag. Förekomst av död ved, gamla och grova träd är viktigt för vissa lavar, mossor och svampar, samt för insekter och landmollusker.

Trädklädd betesmark, 9070:

Trädklädda betesmarker är en naturtyp som kan delas in i två undergrupper: hagmarker med ett glest trädskikt av främst ek eller björk samt betad skog där barrträd ofta är dominerande. Gemensamt för dem är en lång trädkontinuitet och att de har nyttjats till bete. De trädklädda hagmarkerna kan även ha en historia av slätterhävd. De delar som i Västra Harg består av Trädklädd betesmark hör till båda undergrupperna, där de ekdominerade dessutom i flera fall är något lundartade och något mellanting mellan en klassisk halvöppen ekhage och ett skogsbete.

Utöver de ädla lövträden är aspen ofta ett biologiskt sett viktigt trädslag inom Västra Harg även om värden finns även knutna till björk (t ex växer den rödlistade parasitsotlaven på en gammal björk vid Kulla). Gamla lindar med hamlingsspår finns sydost om Aren. Söder om Bo gård finns fina exempel på halvöppna ekhagar med riktigt grova ekar. Nära Kulla finns ett område med barrdominerat skogsbete. I övrigt är det främst lundartad ekdominerad betesmark (varav en del är med restaureringsbehov). Det är viktigt att trädkontinuiteten inte bryts eller att beteshävden upphör. Krontäckningen ska för naturtypen generellt ligga över 30 %, men i skogsbeten och betade lundmiljöer är den ofta högre. Till trädklädda betesmarker är en mängd arter från olika organismgrupper knutna, främst hävdgynnade kärleväxter, svampar, lavar och insekter. Vidkroniga träd, samt till dem knutna karaktärsarter av främst insekter och lavar, måste ha ljus och värme. Fältskiktet behöver också ljus för att inte gräsvålen ska luckras upp och karaktärsarterna utkonkurreras av skuggtåliga arter. Ett visst uttag av yngre träd eller sly kan därför krävas, men det är viktigt med rekrytering av nya potentiella jätteträd. Äldre och/eller grova träd ska alltid lämnas kvar, även sedan de dött eller blåst omkull. Nyrekrytering av hagmarksträd i angränsande marker kan vara av stor vikt, då det inte alltid finns plats för rekryteringsträd bland de äldre träden inom ytorna av naturtypen Trädklädd betesmark. Död ved är ett positivt element i naturtypen.

***Lövsumpskog, 9080:**

Denna naturtyp består av blöta lövskogar med ett varierat trädskikt i artsammansättning och ålder. Ofta är klibbal, glasbjörk och/eller ask dominerande inslag men i vissa fall kan även alm dominera. Död ved är kanske det enskilt viktigaste elementet vid sidan av vattnet. Naturtypen hyser ofta en artrik och ovanlig landsnäcksfauna och lav- och mossflora. I områden med mycket död ved förekommer ofta flera hackspetsarter.

² Mykorrhizasvampar: Svampar som lever i samverkan med andra arter, ofta olika trädslag, vilket gynnar båda parter.

³ Förna: visset växtmaterial, mer eller mindre nedbrutet och förmultnat, som bildar ett lager på marken.

Näringsrik ekskog, 9160:

Naturtypen förekommer på torr–fuktig jord, ofta mullrik brunjord. Den underliggande jordarten kan antingen bestå av lera, silt eller grövre, silikatrika jordarter. Naturtypen ligger ofta i sänkor, dalbottnar eller nära vattendrag och i dess miljöer kan gleyhorisonter förekomma i jordmånsprofilen.

Krontäckningen är normalt 50-100 % och ek/avenbok (tillsammans eller var för sig) utgör minst 50 % av grundytan. Inslag av andra lövträd, ofta alm, ask, lind, lönn och hassel kan förekomma. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli natur-skog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Områden med stor artrikedom med avseende på rödlistade arter knutna till naturtypen kan klassas till näringsrik ek eller ek-avenbokskog även om ett naturskogstillstånd inte hunnit uppkomma efter ett kontinuitetsbrott. Fältskiktet är örtrikt och vårbloomingen riklig. Lundarter förekommer och risväxter är sällsynta. Bottenskikt saknas oftast helt eller utgörs av ett mycket glest moss-täcke.

***Ädellövskog i branter, 9180:**

Naturtypen förekommer både på basrikt och silikatrikt underlag och återfinns främst i bergsbranter, i blockrika rasavlagringar samt i raviner. Naturtypen omfattar både svala och fuktiga samt torra och varma miljöer. Översilade partier förekommer sällsynt. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100 % och ädellövträd utgör normalt minst 50 % av grundytan, men lövdominerad naturskog med ned till 30 % ädellöv kan föras till naturtypen. Ask, alm, lind, lönn och ek är viktiga komponenter i trädskiktet. Inget av de tre trädslagsexemplen ask/triviallöv (tillsammans eller var för sig) på blöt översilad mark, ek/berge/avenbok (tillsammans eller var för sig) eller bok får överstiga 50 % av grundytan. Inslag av triviallöv kan förekomma relativt rikligt.

Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Områden med stor artrikedom med avseende på rödlistade arter knutna till naturtypen kan klassas till ädellövskog i branter även om ett naturskogstillstånd inte hunnit uppkomma efter ett kontinuitetsbrott. Buskskiktet är ofta väl utvecklat och fältskiktet är ofta av örttyp. Artrik flora och fauna finns både i skuggiga och solexponerade lägen. Epifytrik naturtyp.

Näringsfattig ekskog, 9190:

Naturtypen förekommer på näringsfattiga sura och podsolerade sandiga jordar och morän som är torr–frisk och i vissa fall blöt. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100 %. Ek/avenbok och/eller bergek (tillsammans eller var för sig) utgör normalt minst 50 % av grundytan, men lövdominerad naturskog med ned till 30 % ek kan föras till naturtypen. Inslag av tall, björk, rönn och asp är vanliga.

Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera

sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Buskskiktet är glest, ofta med brakved och rönn. Hassel kan förekomma. Fältskiktet består av ris, gräs och lågorter. Lundflora saknas oftast. Bottenskikt saknas oftast helt eller utgörs av ett mycket glest mosstäcke. Ibland är de näringsfattiga växtbetingelserna kombinerade med ett utsatt läge för vind- och saltpåverkan vilket kan medföra att så kallad krattskog utbildas. I sådan skog är träden senvuxna, klena, lågväxta, tätväxande samt knotiga och vindpinade. Ett tidigare betestryck kan också ha bidragit till att forma träden.

Grön sköldmossa:

Arten växer på multnande stammar och stubbar, i frisk till fuktig barr- eller blandskog. Substratet är murken och mjuk ved av gran, men den kan även förekomma på ved av tall och lövträd. Vanligtvis finns endast några få sporkapslar på varje låga. I sällsynta fall kan grön sköldmossa även förekomma direkt på humusrik skogsmark. För att gynna arten maximalt bör skogsområden där arten förekommer främst lämnas för fri utveckling (där arten förekommer i lövdominerade bestånd kan dock lövskogsvärderna ha högre prioritet). De substrat som mossan föredrar är relativt kortlivade och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd på varje lokal. Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest 1 m vegetativt, och effektivt 1 km med sporer under en 10-årsperiod.

Bivråk:

Bivråken föredrar högproduktiva skogsmarker för sin bosättning, vilket i södra Sverige innebär att lövskogsrika skogstyper är prefererade. I norra Sverige är den vanligaste häckningsbiotopen granskog av hög bonitet. En orsak till att högproduktiva skogar föredras är troligen att födotillgången i form av trastungar etc är högre i dessa än i mer fattiga skogar. Bivråken lever i hög utsträckning på fågelungar under maj-juni. Under ungarnas boperiod (juli-mitten av september) måste god tillgång på geting och i viss mån humlor finnas i närheten av häckningsplatsen. Arten jagar över stora arealer (upp mot eller över 100 km²). Bivråken övervintrar i tropiska Västafrika, norr om Ekvatorn.

Brun kärrhök:

Arten är starkt knuten till vassrika eutrofa slättsjöar, men finns även vid andra typer av sjöar. En förutsättning för häckning är att det finns tillgång på tät vass eller liknande vegetation att bygga boet i. Kräver tillgång på lämpliga bytesdjur vid häckningslokalen och i dess omgivning. Jaktutflykter över åkermark kan utsträckas åtskilliga kilometer från boplatsen. Födan utgörs av sorkar, grodor, fågelungar etc, ibland även ägg, fisk och kadaver. Under häckningstiden jagar arten över arealer i storleksordningen 10-30 km². Övervintrar i Medelhavsländerna och i tropiska Afrika.

Fiskgjuse:

Fiskgjusen är helt beroende av tillgång till öppet vatten inom sitt hemområde (havsmiljö, insjöar, älvar, åar) eftersom födan uteslutande består av fisk. Den fångar endast ytligt gående fisk, ned till maximalt en halv meters djup. Fiskgjusen fiskar i såväl eutrofa som oligotrofa sjöar liksom i större vattendrag och i grundare kustområden. Jaktframgången kan dock minska avsevärt om vattnet är alltför grumligt. I områden med enbart oligotrofa sjöar kan sämre tillgång på fisk medföra lägre reproduktion bl.a. beroende på att gjusarna måste jaga över större arealer (längre bort från boplatsen). Fiskgjusen är beroende av lämpliga träd för sitt bobygge. Det lämpligaste trädslaget är tall (=90 %) där det stora risboet byggs i toppen av plattkronade, kraftiga träd med utsikt över omgivningen. Enstaka bon kan placeras i kraftledningsstolpar, stora torn eller på stora stenar i sjöar eller vattendrag. Fiskgjusen är störningskänslig vid boplatsen. Fiskgjusen kan jaga upp till någon mil från boplatsen. Flyttar mellan Sverige och Västafrika söder om Sahara.

Mindre flugsnappare:

Arten kräver tillgång på lämpliga bohål, främst i form av större trädhåligheter och gamla hackspettshål och tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av ogallrade, naturskogsliknande miljöer. Arten häckar såväl i

högstammig ädellövskog (ofta i sluttningar och kuperad terräng) som i blandskog med mycket varierande barrandel. Ofta hittar man den i slutna och tämligen fuktiga bestånd längs stränder eller i anslutning till fuktigare partier på tidigare hävdad mark. Arten hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 1-5 ha. Övervintrar huvudsakligen i Indien, men en mindre andel flyttar sannolikt mot Afrika.

Sparvuggla:

Arten behöver tillgång på lämpliga boplatser i form av gamla bohål från större hackspett eller tretåig hackspett. Den optimala häckningsmiljön är gammal, flerskiktad grandominerad blandskog med rik förekomst av grova lövträd (främst asp, björk och al). Sparvugglan är dock flexibel i sitt val av häckningsplats och förekommer likaväl i urskogsbestånd som i områden med en blandning av rena produktionsbestånd och hyggen, så länge lämpliga boträd finns att tillgå. I södra Sverige hittar man den ofta på gammal, igenväxande inägomark där den häckar i bestånd av äldre asp. Tillgång på lämplig föda i form av gnagare och småfåglar. Sparvugglan är i huvudsak en stannfågel. Vissa vintrar sker mer omfattande rörelser söderut. Arten jagar över arealer i storleksordningen 1,5 km².

Spillkråka:

Arten kräver tillgång på lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror och tillgång på lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller bok. I södra och mellersta Sverige råder ingen uttalad brist på lämpliga häckningsträd, däremot kan tillräckligt grova stammar saknas i stora delar av Norrland där skogsbruket är mera intensivt och tillväxten sämre. För att spillkråkan skall häcka måste stamdiametern i brösthöjd överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall. Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som ej själva förmår mejsla ut sitt bo.

Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100-1 000 ha. Vintertid rör sig arten över större områden.

Trana:

Häcker på sankta sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, på vattensjuka hyggen omgärdade av sumpskog, vid större slättsjöar, i öppna kärr, på sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs alltid omgärdat av vatten. Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m.

Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen 1 km². Tranan blir könsmogen vid 3-6 års ålder. Innan könsmognaden, som inträffar vid 3-6 års ålder, för ungr tranorna en kringflackande tillvaro och samlas ofta i stora flockar. Övervintrar i Sydvästeuropa, främst i Spanien, men även i Portugal, Nordafrika och Frankrike.

Törnskata:

Tillgång på mosaikartade halvöppna till öppna marker med rik insektsförekomst är den viktigaste förutsättningen för arten. Häckningslokalerna bör ha god tillgång på attraktiva insektsmiljöer i form av blommande och bärande buskar (t.ex. nypon, slån eller björnbär) i kombination med öppna partier, t.ex. kortbetade gräsytor. På jordbruksmark föredrar törnskatan en mosaik av betade och mindre hårt betade ytor där artdiversiteten ifråga om växter och insekter är hög. Arten hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 5 ha. Törnskatan övervintrar i tropiska östra och södra Afrika.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd idag

Bevarandestatus beskriver läget för naturtyperna i landet som helhet, medan *bevarandetillståndet* beskriver aktuellt läge inom Natura-området.

Naturligt näringsrika sjöar, 3150:

Utbredningen av de naturligt eutrofa sjöarna i kust och slättlandskapet sammanfaller med de bördigaste jordbruksbygderna. En stor del av de ursprungliga slättsjöarna är kraftigt påverkade av övergödning och fysiska ingrepp. Sänkning av sjöar för att vinna åkermark har historiskt minskat sjöarealen drastiskt. Påverkan har bromsats men återhämtningen går långsamt på grund av belastning från omgivande jordbruksmark och internt från fosforrika sediment. I boreal region har naturtypens bevarandestatus klassats som otillfredsställande år 2013. För att gynnsam bevarandestatus skall upprätthållas i landet behövs åtgärder för minskat markläckage i tillrinningsområden samt restaurering av speciellt värdefulla objekt. Aren är en liten sjö som inte tillhör de mest grumliga eller eutrofa vattnen.

***Silikatgräsmarker (6270), Fuktängar (6410), Slätterängar i låglandet (6510) och Trädklädda betesmarker (9070):**

Gemensamt för naturtyperna är att de hör till de äldre typerna av fodermarker, d v s ängar och betesmarker, som tidigare varit dominerande både arealmässigt och ekonomiskt men som har fått minskad ekonomisk betydelse. Arealen har minskat drastiskt under de senaste 100-150 åren och naturtyperna hotas än i dag av upphörd hävd, igenväxning och plantering. Enligt rapporten "Arter och naturtyper i habitatdirektivet - Bevarandestatus i Sverige 2013" är bedömningen att det finns ca 1260 km² Silikatgräsmarker i den boreala regionen i Sverige, vilket är ca en tredjedel av vad som behövs (3800 km²) för att nå gynnsam bevarandestatus. Motsvarande siffror för Fuktängar är att det finns 274 km² men behövs 1100 km², för Slätterängar i låglandet är att det finns 21 km² men behövs 505 km² och för Trädklädda betesmarker att det finns 676 km² men behövs 3000 km². Bevarandestatusen för samtliga fyra naturtyper i Sverige bedöms vara dålig och går mot att bli än sämre.

Bevarandetillståndet för naturtyperna i Västra Harg är dock överlag god, med årlig betes- eller slätterhävd på de delar som är klassade som Silikatgräsmarker, Fuktängar och Slätterängar i låglandet. Arealerna av dessa tre naturtyper är små, men ökande. Även större delen av Trädklädd betesmark betas, men delar är ännu inte i hävd och kan dessutom ha visst generationsglapp i åldersstrukturen. Delar är dessutom fortfarande igenväxta, även om stora arealer har restaurerats de senaste åren. Överlag finns en del kvar att åtgärda innan bevarandetillståndet i Västra Harg kan anses vara fullgott.

***Taiga, 9010:**

De största arealerna av denna heterogena naturtyp finns i Norrlandslänen och där finns även mycket av de största naturvärdena, även om områden med höga naturvärden finns i hela landet. Historiskt sett är förlusten av Taiga mycket stor och endast några få procent återstår (ca 3 % av 21 milj. ha) i boreal region. Bevarandestatusen i Sverige är dålig och har en fortsatt negativ utveckling.

I Västra Harg Natura 2000-område finns relativt gott om död ved, men nivåerna är ännu inte uppe på de vi ser i naturskogar. Om mängden död ved ökar kommer detta att gynna vedinsekter, svampar, lavar, mossor, hackspettar och andra skogsfåglar. Stormen Gudrun i januari 2005 ledde dock till att mycket död ved har skapats på vissa platser i Natura 2000-området.

***Nordlig ädellövskog 9020:**

Ädellövskogar är dels en relik från värmeperioden, men är främst ett resultat av tidigare hävd. Lövängar och hagmarker har sedan länge växt igen och blivit artrika naturskogar med höga naturvärden. Totalt sett är den historiska förlusten av naturtypen påtaglig. Endast ca 100 km² finns kvar i landet. Även förlusten av lövängar och mängden ädellövträd i landskapet har varit negativt för naturtypens arter som är beroende av just ädellöv.

Naturtypen har sin utbredning främst i södra och sydöstra delen av Boreal region och i Mälardalen. Kalmar län (inkl. Öland) har störst andel av naturtypen och har ett stort ansvar att bevara denna, tillsammans med bl a Östergötlands-, Södermanlands-, Stockholms-, Västmanlands- och Västra Götalands län. Objekten är sällan stora, men har ofta höga naturvärden. Den övergripande bedömningen av naturtypens bevarandestatus i landet är att den är dålig. Naturtypen är prioriterad i det nationella områdesskyddsarbetet.

Bevarandetilståndet för Nordlig ädellövskog i Västra Harg bedöms vara gott men kan ha något låg andel död ved och områdets litenhet gör att naturtypens typiska arter kan ha svårt att hålla några långsiktigt stabila populationer. Nordlig ädellövskog har liknande trädslag och strukturer som flera av de andra skogsnaturtyperna och Trädklädd betesmark, varför de tillsammans kan hysa flera gemensamma arter och på så sätt stärka möjligheten till långsiktig överlevnad.

***Lövsumpskog, 9080:**

Det är svårt att avgöra den nationella bevarandestatusen för naturtypen då sumpskogarna ofta förekommer insprängt bland andra skogstyper. Då är de dessutom ett viktigt inslag som väsentligt höjer ett områdes naturvärde. Med tanke på den historiska förlusten av naturskogar inom inte minst naturtypen 9010 (Taiga), så kan man anta att även opåverkade lövsumpskogar minskat avsevärt. År 2013 bedömde ArtDatabanken att det fanns 226 km² av naturtypen i Sverige, men att det för god bevarandestatus behövs minst 470 km². Största hotet är fortfarande ett storskaligt skogsbruk. Dagens sumpskogar bör bevaras med naturvårdshänsyn inom skogsbruket, men även intilliggande avverkningar innebär ett hot mot gynnsamt bevarandetilstånd, då hydrologin och luftfuktigheten kan förändras.

Bevarandetilståndet för naturtypen i Västra Harg är något osäker, men kan eventuellt ha något låg andel död ved.

Näringsrik ekskog, 9160:

Bevarandestatusen för naturtypen är överlag dålig i Sverige, främst beroende på en allt för liten förekomstareal, där det 2013 uppskattades att det finns knappt 90 km² mot att det skulle behövas 450 km² för att nå god bevarandestatus. Även kvaliteten på de ytor som består av Näringsrik ekskog når inte upp till de nivåer som behövs.

Bevarandetilståndet för naturtypen i Västra Harg är något osäker, men kan eventuellt ha något låg andel död ved.

***Ädellövskog i branter, 9180:**

Bevarandestatusen för naturtypen är överlag dålig i Sverige, främst beroende på en allt för liten förekomstareal, där det 2013 uppskattades att det finns ca 33 km² mot att det skulle behövas 50 km² för att nå god bevarandestatus. Även kvaliteten på de ytor som består av Ädellövskog i branter når inte upp till de nivåer som behövs.

Bevarandetilståndet för naturtypen i Västra Harg är något osäker, men kan eventuellt ha något låg andel död ved. Det östra av de två delområdena som består av Ädellövskog i branter har en jämn och hög luftfuktighet som ger god status för trädlevande kryptogamer (foto nästa sida). Naturtypen har en liten areal som gör att naturtypens typiska arter kan ha svårt att hålla några långsiktigt stabila populationer. Ädellövskog i branter har liknande trädslag och strukturer som flera av de andra skogsnaturtyperna och Trädklädd betesmark, varför de tillsammans kan hysa flera gemensamma arter och på så sätt stärka möjligheten till långsiktig överlevnad.

Foto: Mikael Hagström, ädellövbrant. Det östra delområdet med naturtypen Ädellövskog i branter 9180 finns i en nordvärd bergssluttning, där luftfuktigheten är jämn och hög vilket gynnar diverse arter, som skrovellav.

Näringsfattig ekskog, 9190:

Bevarandestatusen för naturtypen är överlag dålig i Sverige, främst beroende på en allt för liten förekomstareal, där det 2013 uppskattades att det finns ca 20 km² mot att det skulle behövas 65 km² för att nå god bevarandestatus. Även kvaliteten på de ytor som består av Näringsfattig ekskog når inte upp till de nivåer som behövs.

Bevarandetillståndet för naturtypen i Västra Harg är relativt gott, men har något låg andel död ved och gamla träd, även om de som finns där är senvuxna och relativt gamla. Området med naturtypen har en jämn och hög luftfuktighet som ger god status för trädlevande kryptogamer. Naturtypen har en liten areal som gör att naturtypens typiska arter kan ha svårt att hålla några långsiktigt stabila populationer. Den har liknande trädslag och strukturer som flera av de andra skogsnaturtyperna och Trädklädd betesmark, varför de tillsammans kan hysa flera gemensamma arter och på så sätt stärka möjligheten till långsiktig överlevnad.

Grön sköldmossa:

I Sverige finns cirka en tredjedel av artens världspopulation, och Sverige är det land globalt som har flest antal lokaler. Vid senaste bedömningen av bevarandestatusen (2013) var den samlade bedömningen att statusen är god för arten inom boreal region, men dålig inom alpin och kontinental region. Bristen på grov död ved i landskapet och den dåliga bevarandestatusen för Taiga, som är huvudsakliga livsmiljön, borde dock påverka artens bevarandestatus något även i boreal region.

I Västra Harg är arten fåtalig och området har endast små delytor med passande livsmiljö för arten. Bevarandetillståndet sänks ytterligare av risken för att kontinuiteten av grova lågor i rätt förmultningsstadium är svår att nå i små områden, vilket kräver en olikåldrig struktur av främst gran som bildar lågor med jämna intervall.

Bivråk:

Häckar i samtliga landskap utom på Gotland. Arten är generellt sett troligen vanligare i landets östra delar än i dess västra. I norra Norrlands inland är förekomsten mycket gles. Den svenska populationen har nyligen beräknats uppgå till cirka 6700 par. Antalet årligen höstflyttande bivråkar vid de standardiserade flyttfågelräkningarna i Falsterbo var i medeltal 12 700 ex. 1973-1980, 7650 ex. 1981-1990 och 4500 1991-2000. Under åren 2001-2009 var medeltalet 4050 individer. Enligt falsterbosiffrorna har bivråken således minskat med 2/3 sedan 1970-talet, och beståndet torde alltså ha uppgått till cirka 20 000 par vid denna tidpunkt. Under de senaste 30 åren (tre generationer) har bivråken minskat med närmare 50 %. Bivråken är en europeisk och västasiatisk häckfågel. I delar av västra Europa är förekomsten gles och ojämn och

åtminstone lokalt minskande. I England finns på sin höjd 70 par. I Norge är bivråken fåtalig i de sydöstra delarna och har gått markant tillbaka sedan förra århundradet, medan den i Finland förekommer i landets södra del upp till 67°N (3000-4000 par, minskade med 20 % 1990-2000). I Danmark häckar 600-700 par, framför allt i de lövskogrika östra delarna av landet. Europapopulationen beräknas uppgå till minst 110 000 par varav ca 70 000 i Ryssland. I Sverige är arten upptagen på rödlistan som Nära hotad (NT).

Bevarandetilståndet i Västra Harg är okänt, men arten har relativt stora arealer med lämplig livsmiljö.

Brun kärrhök:

Beståndet har mer eller mindre kontinuerligt ökat från ca 200 par år 1969, till minst 1 500 par i slutet av 1990-talet. Arten finns numera väl spridd i Götaland, Svealand och längs hela Norrlandskusten. Arten häckar i samtliga län utom Z-län, dock relativt fåtaligt i Norrland. Den europeiska populationen utanför Ryssland är beräknad till 30 000 par.

Bevarandetilståndet i Västra Harg är okänt.

Fiskgjuse:

Beståndets storlek beräknas uppgå till mellan 3 000-4 000 par. Populationen i Sverige är förhållandevis stabil, men inom vissa delområden förekommer numera säkra uppgifter om beståndsnedgångar. Fiskgjusen häckar i anslutning till vatten över större delen av landet men saknas i fjällen och på Gotland. I ett europeiskt perspektiv har Sverige ett stort ansvar för denna art då cirka 35 % häckar i landet (uppgift från 2001). BirdLife International betecknar fiskgjusen som Sällsynt i Europa. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att den globala populationen inte är koncentrerad till Europa men att arten har en otillfredsstillande bevarandestatus i området.

Bevarandetilståndet i Västra Harg är okänt.

Mindre flugsnappare:

Mindre flugsnappare häckar sällsynt till sparsamt men regelbundet i södra och östra Sverige. Den senaste beräkningen (2008) uppskattade den svenska populationen till 1100 (700-1500) par. Det finns inga tecken på betydande populationsförändring. Beståndet minskade med 5-45 % under de senaste 30 åren men bedöms ha varit stabilt de senaste tio åren. Beroende på vilka av de skattade värdena som används varierar bedömningen från Livskraftig (LC) till Nära hotad (NT). Baserat på de troligaste värdena hamnar arten i kategorin Livskraftig (LC). Mindre flugsnapparen är utbredd från södra Ural i öster till Sverige, Danmark, Tyskland, Slovakien, Österrike och forna Jugoslavien i väster. Artens nordgräns går genom södra Finland och Åland. Observationer i bland annat Tyskland och Sverige tyder på att arten har utvidgat sitt häckningsområde mot väster och norr under de senaste 50 åren. Det ökande antalet fynd tycks dock inte spegla en beståndsökning.

Bevarandetilståndet i Västra Harg är okänt, men arten har relativt stora arealer med lämplig livsmiljö.

Spillkråka:

Spillkråkan häckar i samtliga svenska län, dock fåtaligt i Norrlands inland. Beståndet uppskattades till 29 000 par vid senaste beräkningen 2012, men osäkerheten är relativt stor. Detta motsvarar ungefär 10 % av det samlade europeiska beståndet på 200 000-265 000 par. Enligt Svensk fågeltaxering var spillkråkan på nationell nivå stabil från 1970-talet till slutet av 1990-talet, men under femtonårsperioden fram till 2014 har spillkråkan minskat med 20-30%. Arten är klassad som Nära hotad (NT) på rödlistan.

Bevarandetilståndet i Västra Harg är okänt, men arten har relativt stora arealer med lämplig livsmiljö.

Sparvuggla:

Sparvugglan häckar i samtliga svenska landskap utom på Öland och Gotland. Arten är som vanligast i södra

och mellersta Sveriges skogsbygder. Tätheterna avtar norrut och arten är sparsamt till sällsynt förekommande i det inre av Norrland. Det svenska beståndet har beräknats till mellan 12 000 och 16 000 par (2001), vilket utgör bortemot hälften av det samlade europeiska beståndet. Huvuddelen av de europeiska sparvugglorna finns i de norra delarna (Norge, Sverige och Finland). Reliktbestånd finns i bergsskogar i Centraleuropa. Artens beståndsutveckling är i princip helt okänd. Flera tecken tyder dock på att det skett en expansion söderut under den senare delen av 1900-talet. BirdLife International listar sparvugglan som "Secure" i Europa, men menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande.

Bevarandetillståndet i Västra Harg är okänt, men arten har relativt stora arealer med lämplig livsmiljö.

Trana:

Tranan har ökat markant i antal den senaste 30-årsperioden, speciellt märkbart i Götaland och Svealand. Antalet häckande par torde f.n. uppgå till åtminstone 15 000, kanske över 20 000 par (2001). Därtill kommer ett stort antal icke könsmogna fåglar vilka drar runt i Sverige under sommarhalvåret. De svenska tranorna utgör 20-38 % av europapopulationen. Sverige har således ett stort ansvar för bevarandet av arten. Tranan häckar numera förhållandevis jämnt spridd i samtliga svenska län. BirdLife International betecknar tranan som Sårbar i Europa. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att den globala populationen inte är koncentrerad till Europa men att arten har en otillfredsställande bevarandestatus i området (Tucker & Heath 1994).

Bevarandetillståndet i Västra Harg är okänt.

Törnskata:

Törnskatan häckar i samtliga svenska län. Dock är beståndet i Norrlands inland mycket svagt och i fjälltrakterna saknas arten helt. Beståndet beräknas uppgå till mellan 26 000 och 34 000 par (2001). Det svenska beståndet utgör därmed drygt 1 % av det samlade europeiska beståndet på uppskattningsvis 2,2 miljoner par. Beståndet minskade med 25-55 % de senaste 30 åren men har varit stabilt de senaste 10 åren. BirdLife International betecknar törnskatan som "Declining" i Europa. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att dess utbredning inte är koncentrerad till Europa, men att den hos oss har en otillfredsställande bevarandestatus.

Bevarandetillståndet i Västra Harg är okänt, men arten har relativt stora arealer med lämplig livsmiljö, speciellt efter de större restaureringsinsatserna de senaste åren, där både framtagna betesmarker och avveckling av gran i skogsmiljöer troligen ökat arealen av deras livsmiljöer.

Hotbild - vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

I och med att Natura 2000-området Västra Harg även är skyddat som naturreservat är merparten av det som kan hota naturtyperna reglerat, men omnämns ändå ur förvaltar- och ärendesynpunkt. Eftersom även åtgärder utanför området, som kan skada värdena i Natura 2000-området, kan omfattas av tillståndsplikt, är de dock viktiga att notera. Nedan nämns de mest förekommande hoten mot respektive naturtyp, men texten kan sakna skadliga åtgärder.

Av samtliga naturtyper, utom Naturligt näringsrika sjöar, återstår i Sverige endast en liten andel mot vad som har funnits och vad som anses vara miniminivån för att nå god bevarandestatus i regionen. Små arealer med långa avstånd mellan liknande naturtyper ger ökad risk för isolering och mindre chans till spridning av arter, med risk för artutdöende.

Gemensamt för naturtyperna i Västra Harg är att olika former av markavvattning, såväl dikningar som dränerande körskador, kan skada naturtyperna kraftigt, särskilt naturtyperna Lövsumpskog 9080, Fuktängar 6410 och Naturligt näringsrika sjöar 3150. Dränering/påverkan på markvattenförhållanden kan också uppstå

indirekt genom t.ex. vägdragningar, uppgrusning av leder eller bebyggelseexploatering. Exploatering och bebyggelse av olika slag kan även vara ett hot av andra skäl för samtliga naturtyper.

Träd- och skogsklädda naturtyper (inkl Trädklädda betesmarker):

Olika former av avverkning och huggningar i och eventuellt i anslutning till området, annat än i naturvårdssyfte, hotar värdena i de trädklädda naturtyperna, men även avverkning av enstaka viktiga träd i de öppna betesmarkerna kan skada naturvärdena på områdesnivå. Samtidigt kan brist på naturvårdsskötsel, där främst graninväxning eller igenväxning av vidkroniga träd som inte åtgärdas, hota lövskogsvärdena.

Luftföroreningar, främst bilavgaser från angränsande större vägar, kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar. Ett ökat kvävenedfall kan förändra artsammansättningen i fältskiktet. I delar av landet kan även sur nederbörd påverka förutsättningarna för många arter.

Sjukdomar kan slå hårt mot vissa trädslag, t ex askskottsjuka och almsjuka. Askskottsjuka, som är en relativt ny sjukdom som angriper ask. Den har spritt sig snabbt i norra Europa sedan början av 1990-talet. Sjukdomen orsakas av ett svampangrepp som kan leda till att trädet dör. Vissa träd har dock motståndskraft mot infektionen. Almsjukan har också spridit sig snabbt i Sverige. Almsplintborren sprider den svamp som orsakar sjukdomen. Till skillnad från ask, där vissa träd kan klara sig, finns ingen annan uppgift än att almsjukan leder till att trädet dör.

Betesmarker (inkl Trädklädda betesmarker) och slätterängar:

Utebliven eller felaktig skötsel (på grund av ändrad markanvändning, nedläggning av jordbruk m.m.), främst upphörd hävd, utgör det vanligaste hotet mot naturtyperna Silikatgräsmarker, Fuktängar, Slätterängar i låglandet och Trädklädda betesmarker i landskapet i stort. Igenväxning och skogsplantering är negativt även det. I Västra Harg står ännu en del av de större delytorna av Trädklädd betesmark utan hävd och har en del igenväxning, även om igenväxningshotet har minskat efter restaureringar i andra delar.

Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar kan utgöra ett diffust hot. Gödning, samt läckage av bekämpningsmedel och gödning från omkringliggande jordbruksmarker är ett annat hot. Stödutfodring och vinterbete kan få eutrofiering och utarmning av floran som följd.

Naturligt eutrofa sjöar med nate eller dybladsvegetation:

Sänkning av sjöns vattennivå (i syfte att förbättra markavvattning eller översvämningsskydd) – resulterar i ökad igenväxning och andra "eutrofieringssymptom". Läckage av näringsämnen från omkringliggande jordbruksmark ökar risken för övergödning (eutrofiering). Utsläpp av föroreningar från punktkälla, t ex avlopp, industri eller annan verksamhet. Intensiv växtodling i strandzonen (sjön eller uppströms) ökar risken för erosion samt läckage av växtnäring och bekämpningsmedel. Upphörd hävd och/eller skogsplantering på omkringliggande betesmarker ökar igenväxningstakten i strandzonen. Vattenuttag under lågflödesperioder kan innebära kraftigt sänkta vattennivåer, temperaturhöjning och syrgasbrist. Utsättning av fisk, kräftor eller andra främmande arter kan ändra konkurrensförhållanden och riskerar att sprida smitta. Exploatering av strandområdet kan vara förödande för fågelliv mm.

Grön sköldmossa:

Skogsavverkning (ökad exponerad och uttorkning) och bristen på grov död ved i skogen utgör de allvarligaste hoten mot arten. En minskning av skogar med lämpliga livsmiljöer, så att avståndet dem emellan blir så långt att de isoleras från varandra, är ett hot för arten på landskapsnivå.

Bivråk:

Ett allt sämre utbud av insektsrika biotoper i dagens skogs- och jordbruksmarker har troligen medfört ett sämre utbud av sociala getingar, vars larver och puppor är en livsnödvändig föda för bivrakens ungar. En allmän "förtorkning" av landskapet (täckdikning, dikning av skogsmark etc.) liksom omföring av lövträdsrika

marker till täta produktionsskogar av barrträd medför en försämrad förekomst av tättingar (trastar m.m.) och grodor, vilket sannolikt påverkar bivråken negativt. En omfattande jakt på bl.a. bivråk försiggår i Medelhavsregionen där speciellt Malta är omtalad, men även Pyrenéerna i södra Frankrike. Ingenting är känt om förhållandena i övervintringsområdet, där stora förändringar kan ha skett i fråga om livsmiljö och jakt på fågel.

Brun kärrhök:

Den bruna kärrhöken har tidigare varit starkt drabbad av miljögifter, men sedan alkykvicksilverbetningen förbjöds 1966 och DDT-förbud infördes har situationen förbättrats högst avsevärt. För närvarande kan inga direkta hot anses föreligga mot brun kärrhök i Sverige. Lokalt kan arten hotas av utdikning, sjösänkning och igenplantering av öppna marker. Åtgärder under häckningsperioden i vass- eller *Salix*-områden kan riskera spoliera häckning, vilket är något man behöver ta i beaktande vid skörd av *Salix*-odling eller eventuell omläggning av sådan odling till våtmark.

Fiskgjuse:

Eftersom fiskgjusen ofta häckar vid stränder och på öar utgör närgången båttrafik, sportfiske, bad, kanotister etc. i boets omedelbara närhet ett hot. Exponeringen för klorerade kolväten har minskat sedan 1970-talet då dessa miljögifter orsakade en ökad fosterdödlighet och sönderruvning av ägg på grund av skalförtunning. Emellertid tillkommer nya typer av miljögifter i naturen vars effekter vi ännu vet litet om (t.ex. bromerade flamskyddsmedel). Skogsavverkning utan hänsyn till bevarandet av fiskgjusens boträd samt avverkning av presumtiva boträd utgör en fara inom vissa områden, dock inte inom V Harg.

Mindre flugsnappare:

Häckningsmiljöerna är hotade av det rationella skogsbruket genom dikning av sumpskogar, skötsel mot mer ensartade bestånd och av gallringar och röjningar i lövbestånd. Ett landskap som inte har tillräckligt med miljöer för att hysa hackspettar (mycket löv och död ved), som gör de bohål som behövs för mindre flugsnappare, är också ett hot.

Sparvuggla:

Eftersom sparvugglan är mycket flexibel i sitt boplatsval är det av allt att döma förekomsten av lämpliga bohål som är den mest begränsande faktorn. Det är oerhört viktigt att alla hålträd sparas i alla typer av miljöer. Ett landskap som inte har tillräckligt med miljöer för att hysa hackspettar (mycket löv och död ved), som gör de bohål som behövs för sparvuggla, är också ett hot.

Spillkråka:

Det största hotet mot spillkråkan är skogsbruket. Minskad lövandel, ökad granandel och mera homogena bestånd i södra och mellersta Sverige missgynnar arten. Minskad medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter gör att tillgången på lämpliga boträd minskar. Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnär sig på hästmyror missgynnas den med största säkerhet av stubbrytning och GROT-uttag.

Trana:

Arten verkar stabil eller ökande och för närvarande finns inget hot mot den i Sverige. I det spanska övervintringsområdet finns däremot vissa hot, bl.a. avveckling av korkeksodlingar. Potentiella hot är omfattande dikningar, ökad torvutvinning och miljögifter.

Törnskata:

Det största hotet är den under lång tid minskande tillgången på lämpliga häckningsmiljöer; igenläggning av jordbruksmark i skogs- och mellanbygderna, minskad hävd av naturliga, ogödslade betesmarker och allt mer rationell skötsel av kvarvarande marker. Törnskatans förekomst är kopplad till rik insektsförekomst som i sin tur är kopplad till hög artdiversitet av blommande växter. Enbart kortbetade marker är således inte optimala

för törnskator. Kraftigt torra under en lång rad av år i övervintringsområdena i södra Afrika kan bidra till tillbakagången.

Bevarandeåtgärder - med tidplan

Reglering av skydd och skötselåtgärder

Naturmiljöerna i Västra Hargs Natura 2000-område sköts inom ramen för Länsstyrelsens förvaltning av naturreservatet Västra Hargs lövskogar, med undantag för den del vid Bo gård som inte ligger inom naturreservatet.

Ingen ytterligare reglering av skydd och skötsel bedöms nödvändig för att uppnå bevarandemålen inom reservatsdelen. Skötselplanen för reservatet (fastställd 2009-11-23) anger generellt åtgärder som stämmer väl överens med bevarandemålen. Skötselplanen bör dock uppdateras utifrån viss ny naturtypsindelning och precisera behovet av skötsel på dessa delytor. Det rör främst Slätteräng i låglandet söder om Bo gård (väst om sjön Aren), samt ytor som omklassats till Trädklädd betesmark utmed vägen som går ner till den kommunala badplatsen väster om kyrkan. En översyn av skötselplanen bör ske senast 2020. I samband med detta kan skötselplan och bevarandeplan med fördel slås samman, så att skötselplanen även innehåller de obligatoriska delarna för en bevarandeplan.

Hävdspreglade delar av området (främst inom naturtyp Trädklädda betesmarker 9070, Slätterängar i låglandet 6510, Fuktängar 6410 och Silikatgräsmarker 6270) kan skötas med medel från EU:s miljöstödd. Miljöstödsreglerna ändras regelbundet och kan i vissa fall ha krav som står i motsättning till Natura 2000-kraven. Natura 2000-naturtyperna måste dock skötas i syfte att målen med Natura 2000-området uppnås. Detta är troligen inget problem i dagsläget (2015), men bör följas upp vid nya stödperioder och reglerändringar.

Den del av Natura 2000-området vid Bo gård, som inte ligger inom reservatet, ingår inte heller i miljöstödd. Området har ett visst skydd mot skadlig markanvändning genom lagstiftning. Enligt 12 kap 8 § MB är brukaren skyldig att ta hänsyn till natur- och kulturvärden vid all markanvändning i jordbruket. De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap MB förtydligas i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket. Enligt förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket får jordbruksmark tas ur produktion först efter anmälan till länsstyrelsen, som då har möjlighet att förbjuda en ändrad markanvändning. I och med att området är skyddat som Natura 2000-område krävs samråd med länsstyrelsen vid avverkningar och röjningar som kan påverka värdena negativt, även t ex vid huggningar av enstaka träd eller bortförsel av grov död ved. Vid samråd som rör exempelvis huggningar och röjningar tas kontakt med den förvaltare på länsstyrelsen som är kontaktperson för Västra Harg. Eftersom inget direkt hot mot trädvärdena verkar föreligga i dagsläget gör länsstyrelsen bedömningen att ingen ytterligare reglering krävs för att skydda trädvärdena. Om detta inte räcker i framtiden kan skydd ges i form av t ex bildande av biotopskyddsområde, naturvårdsavtal eller annan överenskommelse. Eventuellt kan miljöersättning eller skötselavtal vara lämplig reglering av skötseln.

Bevarandeplanen beskriver inte områdets forn- och kulturlämningar, utan dessa ingår i skötselplanen för naturreservatet. Alla fornlämningar skyddas enligt kulturminneslagen (1988:950). Enligt 2 kap 6 § kulturminneslagen är det förbjudet att utan tillstånd ”rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning”. Hänsyn till forn- och kulturlämningar ska därmed tas vid åtgärder som görs för att bevara naturvärdena kopplade till Natura 2000.

Förutsättningar för förvaltningsåtgärder

Som framgår under rubrik ovan ”Om verksamheter och åtgärder som kan påverka Natura 2000-området” så behövs inget tillstånd för åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötsel och förvaltning av Natura 2000-området.

Bevarandeåtgärder

Nedan följer en kortfattad lista på bevarandeåtgärder som bör göras för att bevarandemålen ska uppnås. En mer detaljerad lista samt beskrivning av dessa åtgärder finns i skötselplanen för naturreservatet. Listan nedan innehåller inte de restaureringsåtgärder som omnämns i skötselplanen och som redan är utförda, eller åtgärder och anläggningar för friluftslivet utan endast återstående restaureringsbehov och löpande skötsel för att nå bevarandemålen för naturtyper och arter inom Natura 2000. Utförandet av åtgärderna sker genom förvaltningen av naturreservatet Västra Hargs lövskogar och genom arrendeavtal och miljöstödsansökan (delar av stöden söks av arrendator, delar av reservatsförvaltningen).

Tabell 1 Sammanfattning av återstående restaureringsbehov samt löpande skötsel kopplat till naturvårdsskötsel (friluftslivsanläggningar för reservatets räkning ingår ej). Se även reservatets skötselplan.

Skötselåtgärd	När	Var (för exakt skötselomr, se skötselplanen för reservatet)
Betesdrift, inkl underhåll av stängsel	Årligen	6270, 6410, större delen av 9070
Slätter	Årligen	6510, delar av 9070 (utmed vägen till badplatsen)
Avverkning gran, <u>planterad</u> tall, ädelgran och bok	Inom några år	9010, 9020, 9160
Avverkning av gran och tall	Inom några år	Delar av ej naturtypsklassad skog
Frihuggning av äldre träd (främst ek, men även lind, tall mm)	Var 10:e år	9010, 9020, 9160, 9070, ej naturtypsklassad skog
Fortsatt restaurering av hamlade lindar, nyhamling, ev plockhuggning löv	2016-2019	Mellan Aren och Stensäng: 9070 & ej naturtypsklassad mark
Fortsatt bekämpning av hybridasp	Kontinuerligt	Utmed vägen till badplatsen: 9070, ej naturtypsklassad skog
Försiktig plockhuggning av gran (åtgärder för att gynna skrovellav, lunglav m fl)	Kontinuerligt vid behov	NO om Aren: 9190, 9010, 9180 & ej naturtypsklassad skog
Försiktig ”restaurering” av eklund	2016-2019	NO om Hargsgården: 9070
Utglesning av lövträd	2016-2019	Två björkplanteringar återstår
Röjning barrplantor	2016-2019	Ej naturtypsklassad mark runt lövsumpskog öster om Aren
Röjning av gran	Var 10:e år	Talldominerad 9010, betesdungar med 9070 & 9180
Röjning av gran och tall	Var 10:e år	9010, 9160, 9020, 9070, 9080, ej naturtypsklassad mark
Röjning av igenväxning i betesmark, ekområden, fd skogsbeta (inkl buskar för nära ekar och på kulturlämningar)	Vid behov	9070, 6270, 6410, 6510
Röjning av igenväxning på kulturlämningar	Var 10:e år	Ej naturtypsklassad mark
Röjning av sly	Var 10:e år	Björkskog (ej naturtypsklassad), runt dammen vid kyrkan, små delytor av 9070 som ej betas
Skötsel och skapande av vidkroniga träd, bryn och slätterrenar	Kontinuerligt	Längs alla vägar och åkerkanter
Våtmarksanläggning	Obestämt	1+5 ha på åkermark
Åkerbruk (av arrendator)	Årligen	åkermark

Uppföljning av bevarandemålen

Uppföljning av naturtyperna, arterna och fåglarna i Västra Hargs Natura 2000-område sker inom ramen för nationell och regional uppföljning i Natura 2000-områden.

I Västra Harg bör dessutom följas upp om delar inom icke naturtypsklassade delområden uppnått kvalitetskrav för några av naturtyperna ungefär år 2025.

Kartor

Kartor som visar områdets läge samt naturtypernas utbredning i terrängen finns sist i planen.

Referenser

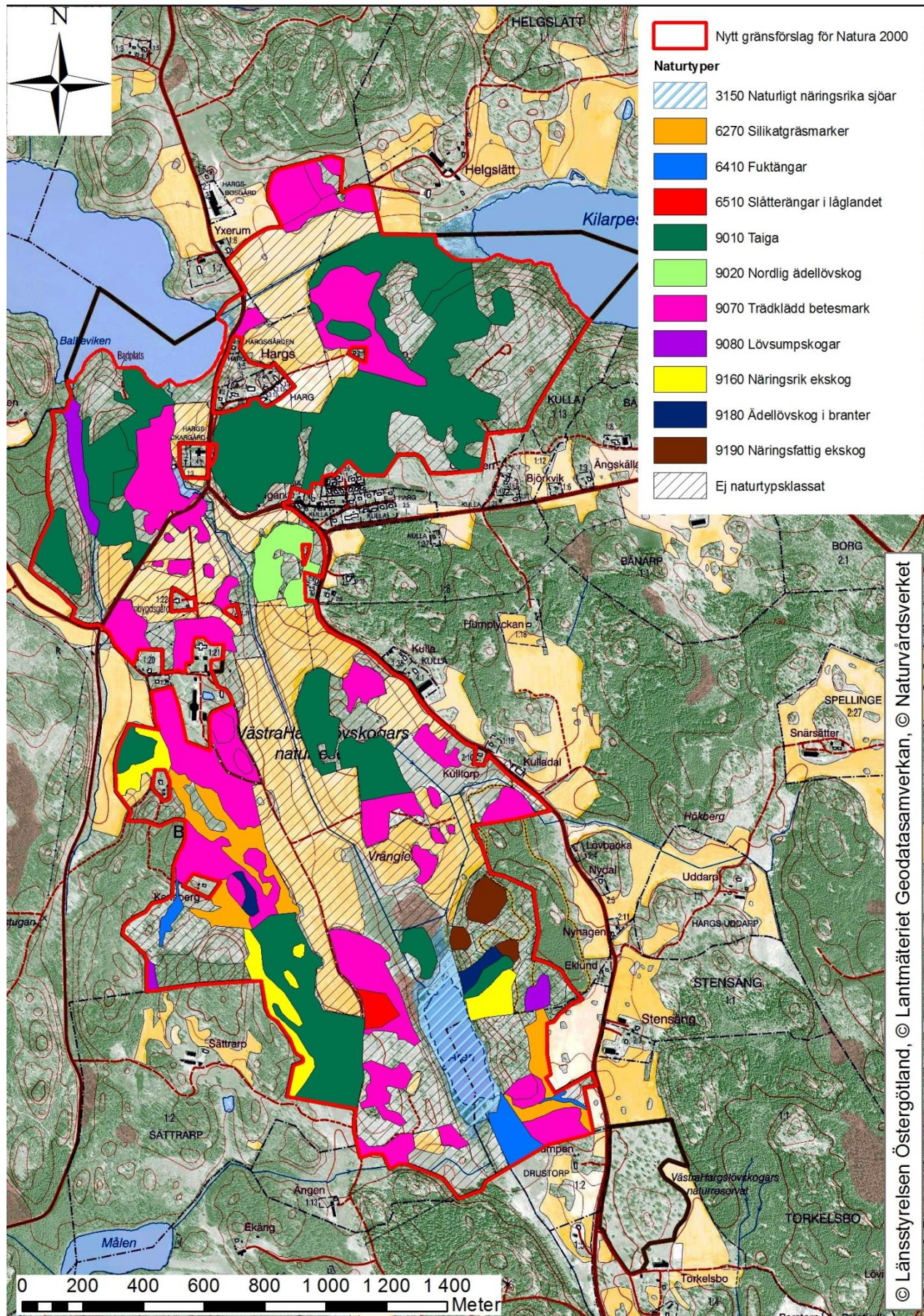
Länsstyrelsen Östergötlands webb (<http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland>)

Kartverktyget Skyddad natur <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

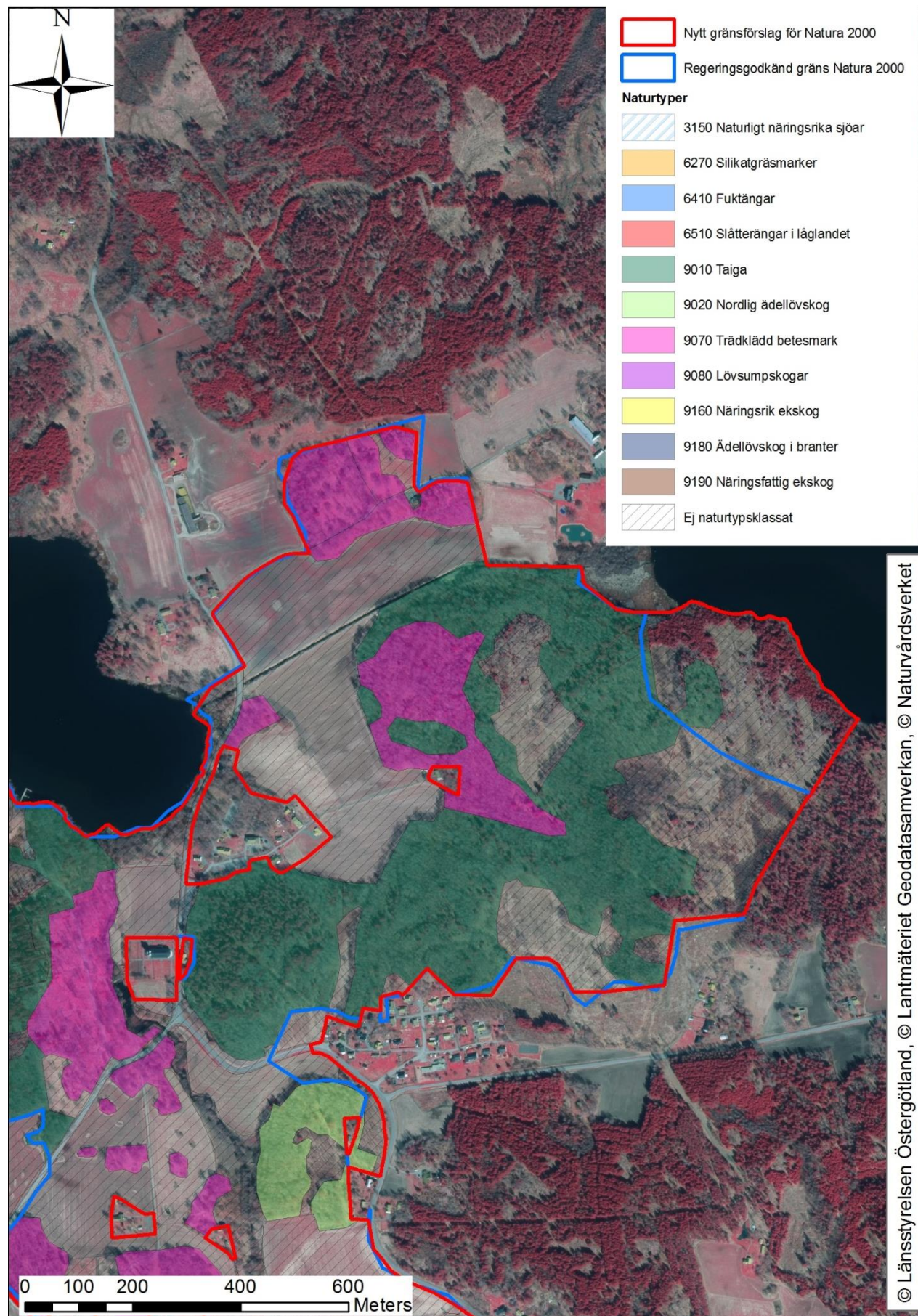
Naturvårdsverkets webb <http://www.naturvardsverket.se/>

Naturvårdsverkets vägledningsdokument för naturtyper och arter

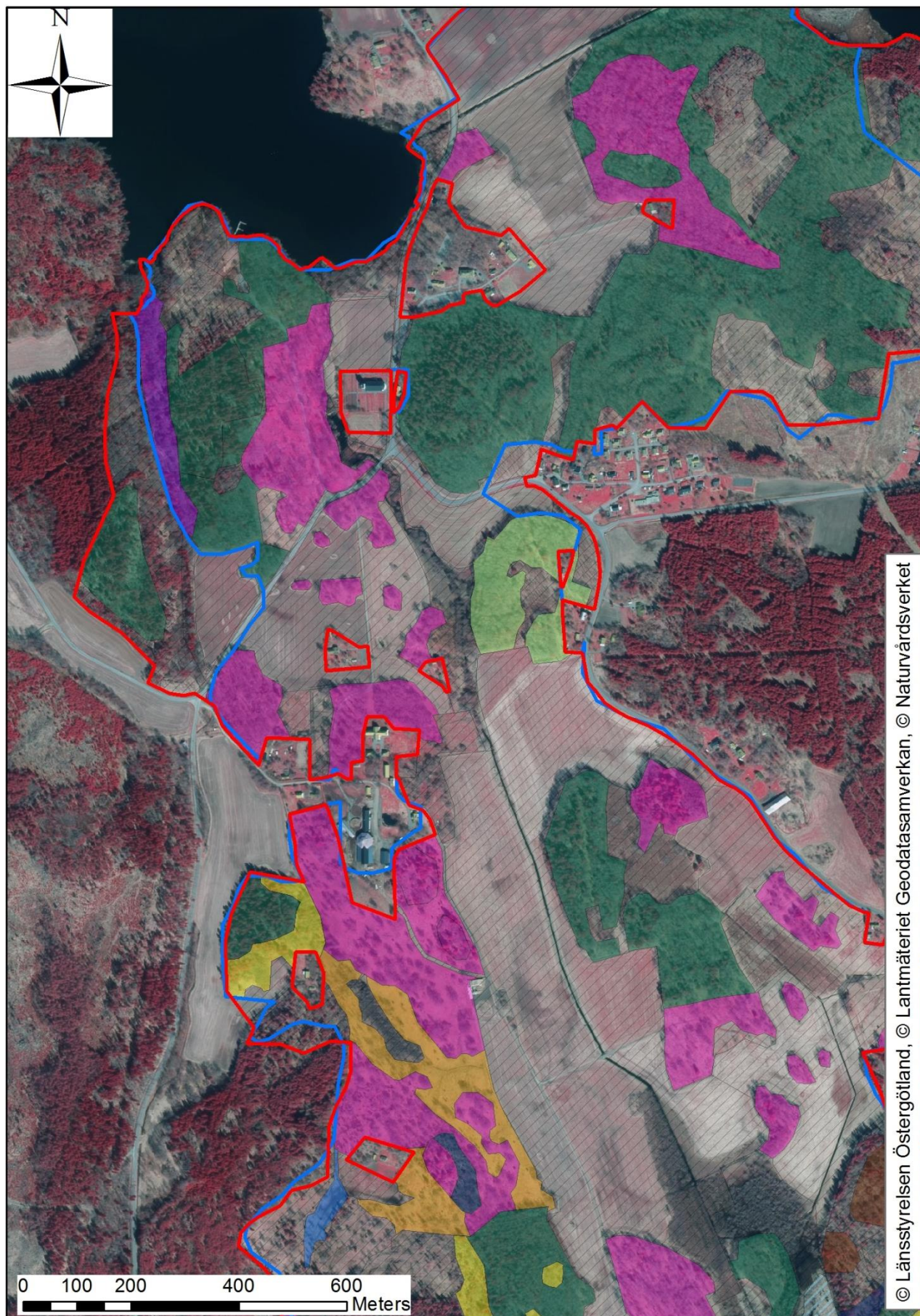
Skötselplan för naturreservatet Västra Hargs lövskogar, Länsstyrelsen, 2009

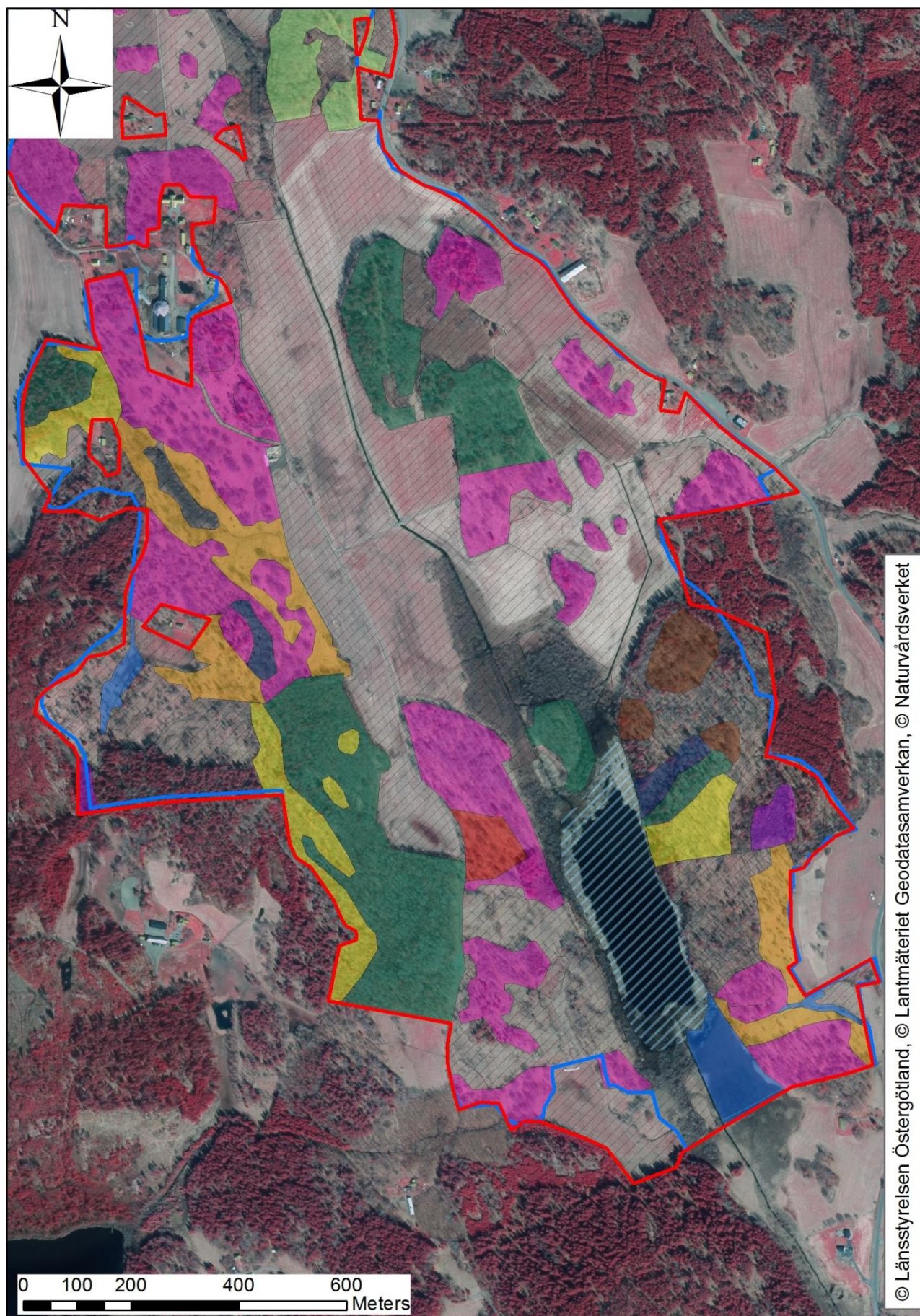
Karta 2 Översikt över de Natura 2000-naturtyper som är funna i Västra Hargs Natura 2000-område

Karta 3 Naturtyper i norra delen av Natura 2000-området Västra Harg.

Karta 4 Naturtyper i mellersta delen av Natura 2000-området Västra Harg. Se karta 3 för teckenförklaring

Karta 5 Naturtyper i södra delen av Natura 2000-området Västra Harg. Se karta 3 för teckenförklaring